

VÝZNAMNÝ KRAJINNÝ PRVEK

HORKA U ŽERNOVNÍKA

KOMPLEXNÍ REGISTR

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

1.1 IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE LOKALITY

Název prvku	HORKA U ŽERNOVNÍKA
Kategorie	Významný krajinný prvek
Druh registrace	Lokalita je registrovaná podle § 6 zákona č. 114 /1992 Sb.
Datum registrace	27. července 1998
Číslo seznamu OP	24 14 19 401
Katastrální území	Žernovník
Plocha	6,6322 ha

1.2 DŮVOD OCHRANY

Na antropogenně změněném reliéfu těžbou pískovce došlo k přirozené sukcesi přírodě blízkých lad – subxerofilních lad na slunných a vysýchavých svazích, mokřadních lad na dnech jámových lůmků.

V subxerofilních ladech Horky nalézáme některé vzácnější subxerothermofyty na jedné ze svých mezních lokalit směrem do nitra Českomoravské vrchoviny jako např. čilimník řezenský (*Chamaecytisus ratisbonensis*), mařinka psí (*Asperula cynanchica*) a strmobýl lysý (*Turritis glabra*).

Tůňky ve dnech lůmků jsou významnou lokalitou obojživelníků, žije zde početná populace zvláště chráněné kuřky žlutobřiché (*Bombina variegata*).

Ve starém třešňovém sadu byl zastižen zvláště chráněný krutihlav obecný (*Jynx torquilla*).

Důvodem ochrany je zachování pestré mozaiky přírodě blízkých travinobylinných lad, vysokomenných zatravněných sadů s převahou třešní, dřevinných linií i skupin, menších i větších lůmků, maloplošných tůňek s mokřadními ladi a drobných políček orné půdy.

Pro svou mozaikovitost má toto území značnou krajinářskou a estetickou hodnotu.

Lokalita je též významným útočištěm zvěře v okolní bezlesé krajině.

Jedná se o významné refugium biologické diverzity na rozhraní agrární krajiny a převážně jehličnatých kulturních lesů.

1.3 VŠEOBECNÝ OCHRANNÝ REŽIM

Všeobecný ochranný režim významných krajinných prvků uvádí zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, § 4 odst. 2 :

Významné krajinné prvky jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizačních funkcí. K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo ke zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizačních funkcí, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody.

Mezi takové zásahy patří zejména umístování staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů.

2. LOKALIZACE A OZNAČENÍ

2.1 ZÁKLADNÍ LOKALIZACE

Jako významný krajinný prvek Horka u Žernovníka je registrováno návrší při severním okraji obce Žernovník východně od zpevněné komunikace, vedoucí z obce do údolí Býkovky. Svým jižním okrajem navazuje tento významný krajinný prvek na zástavbu obce.

Místní název této trati je Horka.

2.2 ZAČLENĚNÍ LOKALITY DO ÚZEMNÍHO SYSTÉMU EKOLOGICKÉ STABILITY

Horka u Žernovníka je zařazena jako ekologicky významný segment krajiny lokálního biogeografického významu.

V územním systému ekologické stability má funkci interakčního prvku bez přímého spojení s nejbližším lokálním biocentrem „Pod rybníkem“ či údolím Býkovky probíhajícím lokálním biokoridorem.

Lokalita leží na území Přírodního parku Lysicko, vyhlášeného Vyhláškou Okresního úřadu v Blansku ze dne 20. dubna 1994.

2.3 POZNÁMKY K SOUČASNÉMU VYMEZENÍ PRVKU

Při kontrole hranic významných krajinných prvků bylo poměrně často konstatováno jejich oklešťování zúrodnováním (odoráváním) okrajových částí až po zornění únosnou mez. Tyto změny – podle zpracovatelů jen těžko vratné – byly ve většině případů do nového stavu hranic porovnáním ortofotomapy nebo provedením terénního průzkumu při digitalizaci hranic akceptovány.

U lokality Horka u Žernovníka k tomuto případu odorání části území naštěstí nedošlo.

Poměrně větším problémem jsou změny sítě parcel, způsobené jejich digitalizací nebo změnou vlastnických poměrů. Výhodou je, že z nových soupisů zmizely nejasné pozemkové parcely (tzv. PK) a byly nahrazeny konkrétními parcelami s konkrétní výměrou a konkrétní kulturou. Nevýhoda je ale ta, že v mnoha případech se pak nekryjí čísla parcel původních výnosů o registraci těchto významných prvků s čísly novými, podstatně se liší parcelní hranice nebo výměry jednotlivých parcel. Dochází tím k nesouladu stavu skutečného – tedy současného – se zákresem lokalit v registračních protokolech a následně se soupisem parcel, významným krajinným prvkem dotčených. I tyto změny jsou ale nevratné a je nutno je akceptovat.

Speciálně u VKP Horka u Žernovníka byly změny hranic provedeny na více místech, protože současné parcely jdou poněkud jinak, než parcely původní. Větší změny byly provedeny

- v severozápadní, severní a severovýchodní části : hranice VKP byla částečně upravena a zakreslena podle nového průběhu parcelního rozdělení

- v jihozápadní, jižní a jihovýchodní části lokality : na styku s obytnými domy a jejich hospodářským zázemím byly hranice VKP upraveny podle skutečného stavu parcel, terénu a vlastnických poměrů.

Jedna otázka je uplatnění postihu za nepovolený zásah do významného krajinného prvku v případě odorání části lokality, jinou otázkou zůstává úprava registračních protokolů podle skutečného parcelního stavu a skutečné plochy.

Doporučujeme proto podle tabulky uvedené níže oznámit současným majitelům jednotlivých parcel skutečnost, že jejich parcela leží v registrovaném významném krajinném prvků a zdůraznit nutnost dodržování jeho ochranného režimu.

VÝZNAMNÝ KRAJINNÝ PRVEK HORKA U ŽERNOVNÍKA

2.4 SOUPIS PARCEL A VLASTNÍKŮ

parcelní číslo		výměra	kultura	vlastník
Katastrální území : Žernovnik				
0047		3691	TTP – pastvina	Procházka Rostislav, Na Ulici 191, 679 21 Černá Hora
0074/01	část	723	zahrada	Procházka Antonín, 679 71 Dlouhá Lhota 49
0074/02	část	1056	zahrada	Oldřich Tomáš, Salmova 1854/9, 678 01 Blansko Procházková Martina, 679 71 Dlouhá Lhota 49
0334/02		129	neplodná – ostatní	Obec Žernovnik
0335/01		525	neplodná – ostatní	ČR – Úřad pro zastupování státu, Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha – Nové Město
0336/01		306	zahrada	Plocová Jarmila, 679 21 Žernovnik 3 Hradecká Anna, Puškinova 1215/11, 500 02 Hradec Králové
0336/02		209	neplodná – ostatní	ČR – Úřad pro zastupování státu, Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha – Nové Město
0336/03		296	orná půda	Cingroš Josef, Mgr. Ing., Jaselská 199/16, 602 00 Brno
0337/01		6622	orná půda	Plocová Jarmila, 679 21 Žernovnik 3 Hradecká Anna, Puškinova 1215/11, 500 02 Hradec Králové
0337/02	část	27	orná půda	Cingroš Josef, Mgr. Ing., Jaselská 199/16, 602 00 Brno
0338/02		414	neplodná – ostatní	Obec Žernovnik
0338/03		214	orná půda	Plocová Jarmila, 679 21 Žernovnik 3 Hradecká Anna, Puškinova 1215/11, 500 02 Hradec Králové
0339		331	neplodná – ostatní	Obec Žernovnik
0340		1177	TTP – pastvina	Obec Žernovnik
0341		2245	zahrada	Hofírek Pavel, 679 21 Žernovnik 5
0342/01		4666	orná půda	Hofírek Pavel, 679 21 Žernovnik 5
0342/02		511	zahrada	Obec Žernovnik
0343		465	zahrada	Hofírek Pavel, 679 21 Žernovnik 5
0344		486	TTP – pastvina	Hofírek Pavel, 679 21 Žernovnik 5
0345/01		5426	ovocný sad	Obec Žernovnik
0345/02		465	TTP – pastvina	Hofírek Pavel, 679 21 Žernovnik 5
0346/01		8630	neplodná – ostatní	Obec Žernovnik
0346/03		448	neplodná – ostatní	Plocová Jarmila, 679 21 Žernovnik 3 Hradecká Anna, Puškinova 1215/11, 500 02 Hradec Králové
0347		1944	neplodná – ostatní	Plocová Jarmila, 679 21 Žernovnik 3 Hradecká Anna, Puškinova 1215/11, 500 02 Hradec Králové
0348/01		182	neplodná – ostatní	Obec Žernovnik
0348/02		136	neplodná – ostatní	Obec Žernovnik
0349	část	315	neplodná – ostatní	Obec Žernovnik
0350/01		5581	ovocný sad	Plocová Jarmila, 679 21 Žernovnik 3 Hradecká Anna, Puškinova 1215/11, 500 02 Hradec Králové

VÝZNAMNÝ KRAJINNÝ PRVEK HORKA U ŽERNOVNÍKA

0350/02		1169	orná půda	Plocová Jarmila, 679 21 Žernovnik 3 Hradecká Anna, Puškinova 1215/11, 500 02 Hradec Králové
0351/01		562	neplodná – ostatní	Procházka Rostislav, Na Ulici 191, 679 21 Černá Hora
0351/02		4970	neplodná – ostatní	Stejskal Antonín, 679 21 Žernovnik 14 Stejskal Arnošt, Úvoz 325, 679 21 Bořítov
0351/03		2969	neplodná – ostatní	Procházka Rostislav, Na Ulici 191, 679 21 Černá Hora
0351/04		366	neplodná – ostatní	Obec Žernovnik
0351/05		2645	neplodná – ostatní	Hlavička František, 679 21 Žernovnik 12 Hlavičková Marie, 679 21 Žernovnik 12
0351/06		477	neplodná – ostatní	Plocová Jarmila, 679 21 Žernovnik 3 Hradecká Anna, Puškinova 1215/11, 500 02 Hradec Králové
0351/07		73	neplodná – ostatní	Kratochvilová Hana, Dunajská 169/27, 625 00 Brno – St. Liskovec Matal Arnošt, Divišov 20, 593 01 Bystřice nad Pernštejnem Matal František, Luční 69, 679 21 Brťov u Černé Hory Matal Lubomír, Gagarinova 2121/87, 680 01 Boskovice
0353/02		1635	zahrada	Plocová Jarmila, 679 21 Žernovnik 3 Hradecká Anna, Puškinova 1215/11, 500 02 Hradec Králové
0353/03		3980	orná půda	Kratochvilová Hana, Dunajská 169/27, 625 00 Brno – St. Liskovec Matal Arnošt, Divišov 20, 593 01 Bystřice nad Pernštejnem Matal František, Luční 69, 679 21 Brťov u Černé Hory Matal Lubomír, Gagarinova 2121/87, 680 01 Boskovice
0353/10		53	orná půda	Stejskal Antonín, 679 21 Žernovnik 14 Stejskal Arnošt, Úvoz 325, 679 21 Bořítov
0353/11		134	orná půda	Procházka Rostislav, Na Ulici 191, 679 21 Černá Hora
0353/12		69	zahrada	Procházka Rostislav, Na Ulici 191, 679 21 Černá Hora
CELKEM :		66322		

2.5 OZNAČENÍ VÝZNAMNÉHO KRAJINNÉHO PRVKU

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ani jeho prováděcí vyhláška č. 395/1992 Sb., neukládají povinnost a nepředepisují způsob označení hranic registrovaných významných krajinných prvků tabulemi nebo jiným způsobem.

Péčí odboru životního prostředí Městského úřadu v Blansku byly tyto prvky označeny na podzim roku 2007 informačně – orientačními tabulemi složenými ze dvou stran formátu A 4 podle jednotného schématu :

- na jedné straně je název registrovaného významného krajinného prvku, katastrální území, plocha prvku, datum jeho registrace a stručný popis,
- na druhé straně je mapa VKP s vyznačením místa, kde je konkrétní tabule umístěna a poučení o ochranném režimu s uvedením sankcí za jeho porušení

Významný krajinný prvek Horka u Žernovníka je v terénu označen třemi tabulemi :

- jihozápadní roh lokality u cesty
- severozápadní roh lokality u cesty
- severovýchodní roh lokality u cesty.

3. BIOGEOGRAFICKÉ ÚDAJE

3.1 BIOGEOGRAFICKÁ DIFERENCIACE

- 3 B 2 : Querci – fageta subhumilia (zakrslé dubové bučiny)
vysychavé svahy s mělkými kamenitými půdami
- 3 B 3 : Querci – fageta typica (typické dubové bučiny)
svahy s hlubšími půdami
- 3 B 4 – 5 : Alnea – glutinosae (olšiny)
zamokřená dna lůmků

3.2 POPIS EKOTOPU

Horka u Žernovníka je pahorek přibližně okrouhlého půdorysu s nepříliš strmými svahy (do 15 °) a s vrcholovou kótou 425 m nad mořem. Je součástí Žernovnické hrásti, která je po geologické stránce považována za tektonicky vyzdviženou část Boskovické brázdy, tvořící práh mezi Malou Hanou a Tišnovskou kotlinou. Z hlediska geomorfologického je přiřazována k Nedvědicke vrchovině při jihovýchodním okraji Českomoravské vrchoviny.

Ze západních svahů Horky je pěkný výhled do hlubokého údolí Býkovky, do něhož severní svahy této vyvýšeniny spadají.

Horku budují načervenalé jemnozrnné permské pískovce, které jsou zde odkryté v až 10 m hlubokých, již dlouho opuštěných a zarůstajících, jámových lůmcích, ležících jak na vrcholu vyvýšeniny, tak i na jejím východním a jižním úbočí. Prohlubně ve dnech lomových plošin jsou trvale zaplaveny vodou až do hloubky 1 m.

Obdobně jako reliéf, tak i půdy jsou antropogenně ovlivněny a změněny, původním půdním typem zde byly rankrové kambizemě až rankry.

Lokalita leží v mírně teplé oblasti MT 7 a je mezoklimaticky rozdělena na slunné a teplé svahy a na stinnější a chladnější prohlubně.

Podle názvu obce se dá usuzovat, že se zde načervenalý permský pískovec v minulosti pravděpodobně těžil na výrobu mlýnských kamenů – žernovů. Výroba potřeb pro mlýny měla zřejmě v této oblasti širší tradici: jméno sousední obce Lubě se odvozuje od „lubi“, což bývala dřevěná nádržka, do níž padalo rozemleté zrna z ručních mlýnů. Nádržky – „lubě“ – se zde snad vyráběly a daly jméno celé vsi.

Skutil (l.c. 1966) zde ještě k počátku 19. století uvádí kvetoucí kamenářství, podle něhož byly v okolí obce kamenolomy.

Z archeologických nálezů jsou z katastru obce Žernovník doloženy (Knies uvádí četné, podle Skutila pouze ojedinělé) kamenné nástroje, svědčící o dávném osídlení.

Přímo v severovýchodní části lokality Horka se našly štípané kamenné nástroje, které ukazují na existenci mladopaleolitické stanice.

Ojedinělé nálezy kamenných nástrojů v okolí Žernovníka zaznamenali již v minulosti Jaroslav Mačkerle, Inocenc Ladislav Červinka a další (blíže viz přehled literatury).

3.3 POPIS BIOTY

Pestrá mozaika přírodě blízkých travinobylinných lad, vysokokmenných zatravněných sadů s převahou třešní, dřevinných linií i skupin, menších i větších lůmků, maloplošných tůňek s mokřadními lady a drobných políček orné půdy.

Druhově pestré dřevinné linie a skupiny zde tvoří ze stromů bříza bradavičnatá (*Betula verrucosa*), dub letní (*Quercus robur*), habr obecný (*Carpinus betulus*), hrušeň obecná (*Pirus communis*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*, jehož procentické zastoupení se díky jeho agresivitě v posledních letech pronikavě zvýšilo a neustále roste), javor babyka (*Acer campestre*) a třešeň ptačí (*Cerasus avium*), z keřů brslen evropský (*Euonymus europaeus*), hlohy (*Crataegus* sp.), krušina olšová (*Frangula alnus*), líska obecná (*Corylus avellana*), růže šípková (*Rosa canina*), svída krvavá (*Cornus sanguinea*) a trnka obecná (*Prunus spinosa*), na výslunných místech vzácně roste teplomilný ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*).

Na vypuklých slunných stráních jsou druhově bohatá subxerofilní lada, ve kterých byly zaznamenány tyto druhy : bedrník obecný (*Pimpinella saxifraga*), čičorka pestrá (*Coronilla varia*), čilimník řezenský (*Chamaecytisus ratisbonensis*), divizna velkokvětá (*Verbascum thapsiforme*), hadinec obecný (*Echium vulgare*), hrachor luční (*Lathyrus pratensis*), hvozdík kropenatý (*Dianthus deltoides*), chrpina luční (*Jacea vulgaris*), jahodník obecný (*Fragaria vesca*), jahodník zelený (*Fragaria viridis*), jetel podhorní (*Trifolium alpestre*), jitrocel prostřední (*Plantago media*), kostřava ovčí (*Festuca ovina*), kozí brada východní (*Tragopogon orientalis*), kozinec sladkolistý (*Astragalus glycyphyllos*), krvavec menší (*Sanguisorba minor*), lomikámen zrnitý (*Saxifraga granulata*), marulka pamětník (*Calamintha acinos*), mařinka psí (*Asperula cynanchica*), mochna jarní (*Potentilla neumaniana*), mochna sedmilistá (*Potentilla heptaphylla*), mochna stříbrná (*Potentilla argentea*), ostřice jarní (*Carex caryophylla*), ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), pampeliška srstnatá (*Leontodon hispidus*), pryskyřník hliznatý (*Ranunculus bulbosus*), pryskyřník prudký (*Ranunculus acris*), pupava bezlodyžná (*Carlina acaulis*), rozchodník ostrý (*Sedum acre*), rozrazil rezečvitek (*Veronica chamaedrys*), rožec rolní (*Cerastium arvense*), řebříček obecný (*Achillea millefolium*), starček přímětník (*Senecio jacobea*), strmobýl lysý (*Turritis glabra*), svízel povázka (*Galium mollugo*), svízel šířistový (*Galium verum*), tomka vonná (*Anthoxanthum odoratum*), třezalka tečkovaná (*Hypericum perforatum*), úročník bolhoj (*Anthyllis vulneraria*), vítod obecný (*Polygala vulgaris*).

Zcela odlišná společenstva vznikají v opuštěných jámových lůmcích, z části zaplavených vodou. Spontánně sem nalétly především vrby – vrba jíva (*Salix caprea*), vrba křehká (*Salix fragilis*) aj. a osika (*Populus tremula*). Mělké části tůní zarůstají orobincem širokolistým (*Typha latifolia*), orobincem úzkolistým (*Typha angustifolia*) a rdesnem obojživelným (*Persicaria amphibia*), mokřadní lemy tvoří sítina klubkatá (*Juncus conglomeratus*), sítina rozkladitá (*Juncus effusus*), karbinec evropský (*Lycopus europaeus*), pryskyřník lýtý (*Ranunculus sceleratus*), řeřišnice luční (*Cardamine pratensis*) aj., hojný je mechorost drabík stromkovitý (*Climacium dendroides*).

V lůmcích žije početná populace kuňky žlutobřiché (*Bombina variegata*).

Na hlubších půdách v okolí lůmků byly založeny převážně třešňové sady, jejichž podrost tvoří extenzivně využívané trvalé travní porost s běžnými lučními druhy, např. kohoutek luční (*Lychnis flos-cuculi*), kyseláč luční (*Acetosa pratensis*), rozrazil rezečvitek (*Veronica chamaedrys*), smetánka lékařská (*Taraxacum officinalis*), srha laločnatá (*Dactylis glomerata*) aj.

V hnízdním období zde byl pozorován krutihlav obecný (*Jynx torquilla*).

Kromě druhů vyšších rostlin, nalezených při dřívějších průzkumech v souvislosti s registrací prvku v letech 1997 – 1998, byly při průzkumech v roce 2008 ze zajímavých taxonů nalezeny ještě jehlice trnitá (*Ononis spinosa*), jetel prostřední (*Trifolium medium*) a sítina sivá (*Juncus inflexus*).

Oproti předcházejícímu průzkumu nebyly při průzkumech 2008 zaznamenány taxony čilimník řezenský (*Chamaecytisus ratisbonensis*), mařinka psí (*Asperula cynanchica*) a strmobýl lysý (*Turritis glabra*). Tyto taxony se na lokalitě pravděpodobně i nadále vyskytují, při letošním průzkumu však byly zřejmě přehlédnuty. Je ovšem také možné, že vzhledem k sukcesním změnám na lokalitě za dobu uplynulých desítek let od původního průzkumu se zde vyskytují mnohem méně početně než v minulosti a jsou tedy snáze přehlédnutelné.

4. ZÁSADY PÉČE A OCHRANY LOKALITY

4.1 ZHODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Registrace významných krajinných prvků ve správním území nynějšího Městského úřadu s rozšířenou působností Blansko proběhla v letech 1998 – 2000 tehdejším Okresním úřadem v Blansku, referátem životního prostředí, na základě zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a jeho prováděcí vyhlášky č. 395/1992 Sb.

Na uvedeném území se nachází celkem 6 lokalit významných krajinných prvků, z nichž všechny chrání fragmenty kulturní krajiny. Jejich stanovištní a druhová pestrost je podmíněna historickými způsoby využívání lokality v minulosti, především pastvou (případně ručním sečením) a ovocnářstvím. Je možné konstatovat, že všechny VKP (s výjimkou VKP Klínek) se vyznačují vysokou stanovištní a v návaznosti na to i druhovou diverzitou.

Tato diverzita – pestrost – roste s plochou a členitostí území, na Horce u Žernovnicka ji kupodivu významně zvýšily lidské zásahy – drobné i větší lůmky. Jedná se o významné refugium biologické diverzity, lokalita má značnou hodnotu krajinářskou a estetickou a představuje krajinou dominantu. Nezanedbatelný je také výhled do okolní krajiny, především do údolí Býkovky, a funkce Horky jako refugia zvěře i dalších živočichů.

Označení lokality třemi informačně – orientačními tabulemi je dostačující, značení je v pořádku, bez známek poškození povětrnostními vlivy nebo devastace lidským zásahem.

Protože však došlo k částečné změně hranic prvku vlivem změny sítě parcel v severní části území a akceptováním skutečného stavu parcel, terénu a vlastnických poměrů také v jižní části lokality, je mapa, použitá na těchto tabulích, svým zákresem hranic poněkud zastaralá.

V rámci sladění stavu skutečného se stavem prezentovaným na mapách by bylo žádoucí při nejbližší příležitosti vyměnit staré mapy za nové, zobrazující skutečný stav hranic VKP.

Po stránce odpadků je celkově plocha VKP – kromě jižní části u rodinných domků a výletišť – relativně čistá, ukládání odpadu na plochu nebo do lůmků nebylo zaznamenáno.

Tůňky : i v letošním poměrně suchém létě jsou na dnech lůmků vodní tůňky.

Zarůstání : jako relikty historické kulturní krajiny jsou všechny na území ORP Blansko vyhlášené VKP ve větší či menší míře ohroženy absencí pravidelného obhospodařování přiměřené intenzity, především extenzivní pastvy, pravidelného sečení po menších plochách nebo údržby a obnovy vysokokmenných ovocných sadů. V lepším případě se dnes hospodářsky využívají pouze části plochy jednotlivých VKP.

Také na Horce u Žernovnicka nebyl od doby registrace proveden žádný zásah, cíleně směřující ke zlepšení stavu této lokality. Např. v komplexním registru z roku 1998 je v rámci zásad péče o lokalitu vysloven požadavek periodicky 1 x za 5 roků z části likvidovat nálet dřevin. Ze dvou takto v úvahu připadajících zásahů nebyl proveden ani jeden, realizováno je pouze sečení menší části travinných ploch soukromými vlastníky.

Celkově : nutno konstatovat, že si lokalita stále ještě zachovává charakter popisovaný při dřívějších průzkumech v souvislosti s registrací VKP v r. 1998 a na území VKP se dosud nacházejí přírodovědecky cenné ekosystémy.

Území si tedy i nadále uchovává hodnoty, pro které bylo registrováno.

Je však třeba si uvědomit, že při průzkumech v roce 2008 byla již zaznamenána degradace chráněné plochy. Ta se projevuje např. v dožívání starých vysokokmenných sadů, zmenšováním pravidelně kosených ploch, zarůstáním lad náletovými agresivními stromy a keři apod.

V nejbližší budoucnosti bude tedy nutné pro udržení uvedených přírodovědeckých i ostatních hodnot, pro které byla lokalita registrována jako významný krajinný prvek, provádět vybrané ochranné – managementové – zásahy.

4.2 NEGATIVNÍ VLIVY A OHROŽENÍ

Antropogenní ohrožení :

- ve spodní části lokality na styku s obcí vznikají stavby hospodářského zázemí rodinných domků, úložiště dříví, skládka hnoje a živelné skládky organického materiálu (tráva, listí, větve) i neorganického domovního odpadu, které se postupem doby nekontrolovaně rozšiřují.

- část plochy v severozápadní části lokality (severní cíp parcely č. 342/1) byla zcela nevhodně proti ochrannému režimu tohoto významného prvku a pravděpodobně tedy bez příslušného povolení zalesněna smrkem (zalesněná plocha je cca 0,05 ha).

- v západní části lokality (střed parcely 346/1) je na dně jednoho většího lomu vybudováno výletišť, podle známek a sledování při terénních průzkumech v roce 2008 často navštěvované a využívané. I když nelze říct, že by působilo vysloveně škody, svým vzhledem a celkovým nepořádkem nepůsobí dobrým dojmem

- stejně tak nepůsobí dobře svislé ořezávání keřů a větví stromů podél hranic drobných políček. Z hlediska majitele těchto políček se však jedná o akci nutnou, neboť za světlem se rozpínající keře a stromy by pozvolna tato políčka zlikvidovaly. S tímto počínáním lze souhlasit pouze v případě, že ořez bude prováděn šetrně a odřezaná dřevní hmota nebude ukládána na chráněnou plochu.

Ohrožení zanedbáním péče :

- staré vysokokmenné sady postupně dožívají

- řada trvalých travních porostů již není v současné době pravidelně sečena a dochází k jejich degradaci vlivem postupující sukcese nežádoucích bylin a posléze i keřů. Tyto plochy pak nabývají vzhledu neudržovaných stařin

- živelný nárůst dřevin může při svém dalším rozrůstání časem zastínit travní porost a způsobit tím ústup společenstev heliofilních (světlomilných) bylin

- silné zastínění může mít rovněž negativní vliv na reprodukci obojživelníků.

4.3 KONKRÉTNÍ OCHRANNÝ REŽIM

Konkrétní ochranný režim popisované lokality Horka u Žernovníka je odvozen z výše uvedeného důvodu ochrany a negativních vlivů a ohrožení :

- nedopustit ničení lokality lidskou činností, především nekontrolovanou výstavbou provozních zázemí domů (kůlny, skládky dříví, hnojiště apod.), ukládáním organických nebo domovních odpadů do lůmků za domy nebo do lůmků na ploše významného krajinného prvku, pořádáním pikniků apod. Z těchto aktivit lze tolerovat činnosti, nutné pro život obyvatel těchto rodinných domků, tedy ukládání palivového dříví do uspořádaných figur a uspořádanou skládku hnoje. V žádném případě nelze tolerovat ukládání domovního a zahradního odpadu.

- nedopustit porušení současné pestré mozaiky přírodě blízkých travinobylinných lad, vysokokmenných zatravněných sadů (s převahou třešní), dřevinných linií i skupin, maloplošných tůněk s mokřadními ladi a úzkých políček drobných vlastníků např. rušením sadů, rozoráním a zorněním lad a trvalých travních porostů, na druhé straně však také zalesňováním lad a trvalých travních porostů nebo zavezením lůmků (tůněk)

- nedopustit živelný nárůst dřevin, který při svém dalším rozrůstání může časem zastínit travní porost a způsobit tím ústup společenstev heliofilních (světlomilných) bylin, při silném zastínění může mít rovněž negativní vliv na reprodukci chráněných obojživelníků. Lokalita by tím ztratila podstatnou část hodnot, které ji činí výjimečnou a pro které byla původně registrována.

4.4 RÁMCOVÉ ZÁSADY PÉČE A OCHRANY

Vyhodnocením důvodu ochrany a s tím spojeného ochranného režimu, současného stavu a možných antropogenních i růstových ohrožení, možno formulovat rámcové zásady péče a ochrany lokality.

V podstatě je nutno chránit jako celek mozaikovitost lokality, tedy pestrou mozaiku přírodě blízkých travinobylinných lad, vysokokmenných zatravněných sadů s převahou třešní, dřevinových linií i skupin, menších i větších lůmků, maloplošných tůněk s mokřadními ladi a drobných políček orné půdy.

1) vhodným využitím subxerofilních lad by byla extenzivní pastva

2) trvalé travní porosty je nutné udržovat sečením (1 až 2 seče ročně)

3) současné staré a netvárné sady by bylo vhodné obnovit stejnými vysokokmennými formami dřevin. V případě využití pro extenzivní sady je třeba udržet řídký spon ovocných dřevin, aby nedošlo k plnému zápoji a zastínění.

Žádoucí je pomístné ponechání několika starých ovocných stromů na dožití jako doupných stromů (na lokalitě byl v minulosti v hnízdním období zaznamenán silně ohrožený zvláště chráněný druh krutihlav obecný *Jynx torquilla*).

Vhodné by bylo obnovu starých vysokokmenných sadů, kterou v některých místech majitelé pozemků již zahájili, finančně podpořit.

4) v částech ponechaných přirozenému vývoji je třeba již nyní z velké části soustavně a systematicky likvidovat živelný nárůst dřevin.

Při této likvidaci je nutné protěžovat a ponechat ptačí zob obecný a javor babyku jako doklad přirozeného výskytu těchto teplomilných dřevin na jedné z mezních lokalit směrem do nitra Českomoravské vrchoviny.

Naopak je nutno silněji redukovat a z plochy prvku odstraňovat v poslední době velmi agresivní jasan ztepilý.

V první fázi nutno především odstranit keře suché a v různém stadiu schnutí, čímž se na některých místech nárůst značně proedí.

Odstranění nárůstu dřevin, rozšířeného do nežádoucích míst, je nutné prakticky po celé ploše VKP. Speciální mapu zásahů nebylo proto možné (a ani účelné) vytvořit.

Odstraněné stromy a keře je nutno odstranit z plochy nebo vhodným způsobem zlikvidovat. V žádném případě nesmí tato hmota zůstat na chráněné ploše.

5) stanovit pravidla a plochy, které by mohli obyvatelé těchto domů pro svoje potřeby např. pro skladování dříví event. pro umístění hnojiště využívat.

6) neoprávněně uložený domovní i organický odpad do lomových jam v blízkosti rodinných domků nelze v žádném případě tolerovat a tento odpad je nutné odstranit.

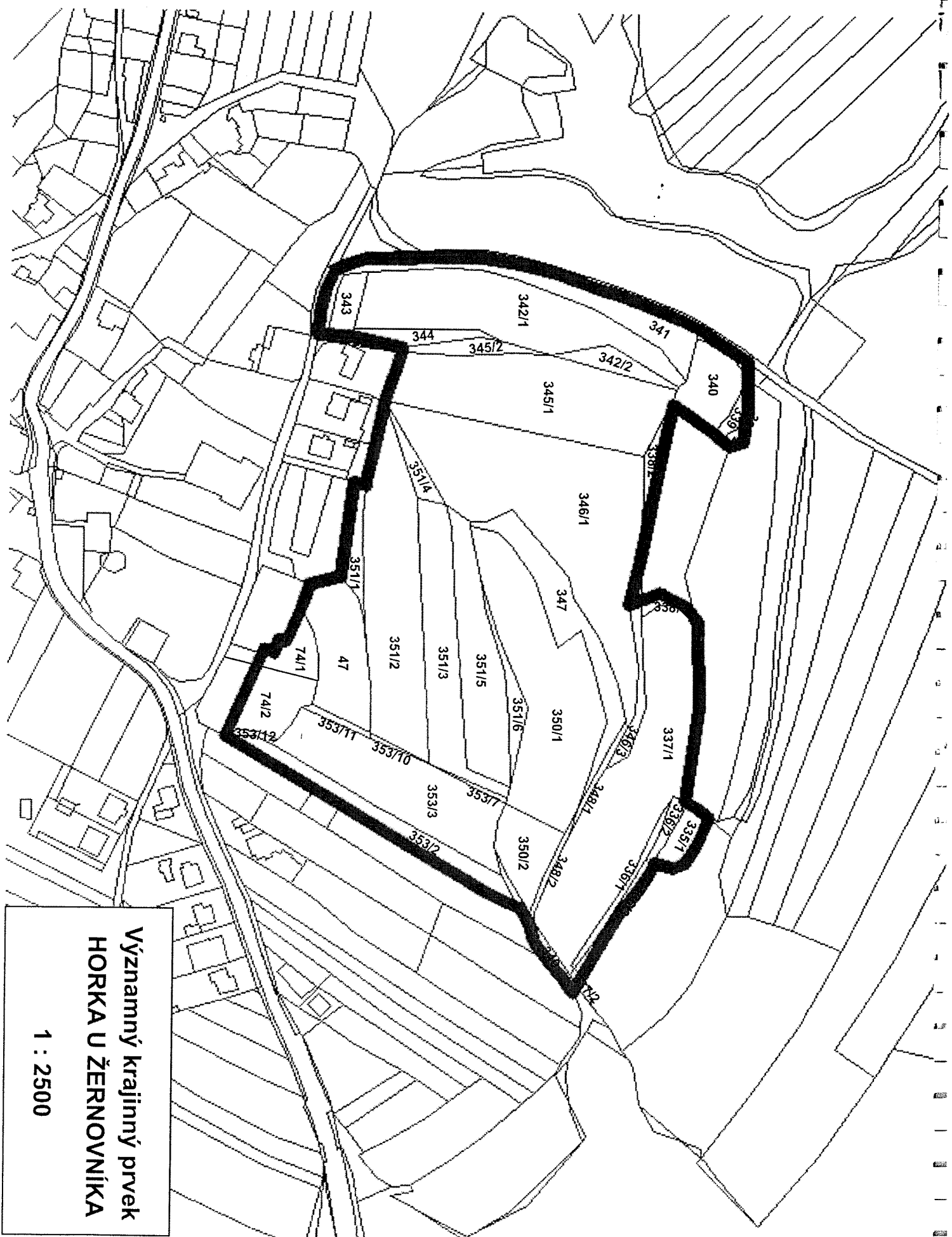
7) výletišť by bylo žádoucí zlikvidovat, tato akce by se však pravděpodobně nesetkala s úspěchem. Je proto nezbytné alespoň udržovat na výletišti i v jeho okolí pořádek.

8) pravidelně nutno udržovat, tedy především natírat, v případě potřeby obměňovat stojany i texty, označení významného krajinného prvku (3 ks tabulí).

Významný krajinný prvok
HORKA U ŽERNOVNÍKA

1 : 2500

Významný krajinný prvek
HORKA U ŽEROVNÍKA

1 : 2500